

Lærerløft: Ungdomsskolen kan være ny start

Når de 14-18-årige bytter folkeskolen ud med ungdomsskolen, blomstrer de op og får lyst til at gå i skole igen. Og det er den helt afgørende forudsætning for at eleverne motiveres til at ville lære noget og fortsætte på en ungdomsuddannelse. Denne "opblomstring" skyldes i vid udstrækning det helt særlige forhold som de unge oplever at de får til lærerne. Hvad kan folkeskolen lære af det?

Bragt i Politiken 14. februar 2011

En af de allervigtigste faktorer for at socialt udsatte unge genvinder lysten til at gå i skole, er at de oplever at de er trygge i skolen, og at de ikke bliver overset. Det viser en evaluering af ungdomsskolens heltidsundervisning som vi på EVA gennemførte i 2010. Konklusionen er entydig. Forholdet til lærerne er afgørende for at de unge igen får lyst til at stå op, tage hen i skolen og lære noget. Som en elev fra ungdomsskolens heltidsundervisning fortalte os: "Jeg er ekstremt skoletræt. Hver dag er en kamp for at komme op og i skole. Så ser jeg på hvilke lærere jeg skal have... – Arh så går det sgu nok alligevel!".

Ungdomsskolens heltidsundervisning er et særligt skoletilbud som mange kommuner giver til de allermest marginaliserede unge som ikke trives i folkeskolen. De unge er mellem 14-18 år, de bor hjemme, og i dagtimerne går de til undervisning i ungdomsskolen hvor de kan tage folkeskolens afgangsprøve. De fleste af dem kommer fra ressourcetsvage familier hvor forældrene ikke har en uddannelse, de står tit uden for arbejdsmarkedet og har ikke de samme ressourcer som andre familier til at bakke op om deres børns skolegang. Alt i alt giver det de unge nogle svagere forudsætninger end de øvrige folkeskoleelever.

De elever som vi har talt med i evalueringen, fortæller hvordan de i deres folkeskoletid har oplevet at lærerne ikke interesserede sig for dem, at der har manglet tid til faglig støtte og hjælp, at de har følt sig misforstået og opgivet. Det efterlader de unge med en begrænset tro på deres egne evner og en meget lille motivation for at fuldføre folkeskolen for ikke at tale om at starte på en ungdomsuddannelse. Hvis disse unge skal motiveres til at begynde på en ungdomsuddannelse, kræver det at de får en positiv oplevelse med at gå i skole; og det kræver noget særligt af lærerne.

I UNGDOMSSKOLENS heltidsundervisning arbejder lærerne målrettet på at skabe en god relation til eleverne. Lærerne fortæller at engagement, dialog og humor er vigtigt, og at de prioriterer også at tale med eleverne om deres familie- og privatliv. Det gør at eleverne får lettere ved at koncentrere sig og deltage aktivt i undervisningen når de deler deres tanker og bekymringer. Desuden møder eleverne voksne som ikke kun "blander sig" i det der sker mellem kl. 8 – 14 i hverdagene. De blander sig også i elevernes fritid, og hvad der sker der – fx i deres eventuelle misbrug. Det har nemlig indflydelse på deres skolehverdag.

FOR ELEVERNE er det en positiv overraskelse at de i heltidsundervisningen møder lærere som både viser interesse og engagement i dem, og som de kan have en afslappet relation til og kan grine sammen med. Eleverne giver også udtryk for lettere at blive motiveret til skolearbejdet når

de oplever at de voksne interesserer sig for dem. Det står for flere elever i kontrast til deres oplevelser fra folkeskolen.

AT LÆRERNE spiller en afgørende rolle i forhold til at motivere og støtte de unge på deres vej gennem uddannelsessystemet, understreges ikke kun af vores undersøgelse.

Mønsterbryderforskningen viser at mødet med engagerede voksne der lægger mærke til, tror på og forventer noget af de udsatte unge, kan være det springbræt der skal til for at den unge ændrer sit liv og fx beslutter sig for at uddanne sig. Alligevel er der mange elever som oplever forholdet til folkeskolens lærere som vanskeligt. Det fremgår af en spørgeskemaundersøgelse som DCUM (Dansk Center for Undervisningsmiljø) lavede i 2009. 25 % af de i alt 1200 deltagende 7. klasseelever har oplevet at være blevet ydmyget eller ignoreret af deres lærere.

UNGDOMSSKOLENS heltidsundervisning ER ikke folkeskolen – der er masser af forskelle som gør at det er nemmere at skabe gode lærer-elev-relationer i heltidsundervisningen. For det første er der ofte 1 lærer om 10 elever i heltidsundervisningen, mens der i folkeskolen kan være 1 om 25. Man har ikke de samme fag på skoleskemaet, men der er mere erhvervspraktik og mere undervisning som skal forberede eleven til et selvstændigt voksenliv som fx i indkøb, madlavning osv.

Det hele er selvfølgelig ikke gjort med engagerede lærere og tætte lærer/elev-relationer. At have høje forventninger til og arbejde bevidst med at sætte sociale og faglige mål for eleverne er lige så vigtigt. Det er nemlig med til at ruste dem bedre til at gennemføre en ungdomsuddannelse.

Men når nogle elever forlader folkeskolen med en oplevelse af at blive overset og opgivet, er det et problem. De elever er nemlig ikke motiverede til at starte på en ungdomsuddannelse. Men når man arbejder målrettet på at få tætte relationer til eleverne, og viser at man interesserer sig for dem og har høje forventninger til dem, så skaber man de bedste forudsætninger for at eleverne efterfølgende får lyst til at starte på en ungdomsuddannelse. Og her kan folkeskolen måske lære noget af lærerne i ungdomsskolens heltidsundervisning.